

РЕЄСТРАЦІЯ

МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ:

бути

чи

не

бути

ліка

нижки

всьяке

маміні
речі

посуд

одяг

#реформапрописки

ЗМІНА

ГРОМАДСЬКА СПІЛКА
МЕРЕЖА
ПРАВОВОГО
РОЗВИТКУ

Конституція України однаково гарантує дотримання прав та доступ до послуг усім громадянам країни. Однак так звана «прописка» дозволяє користуватися деякими адмінпослугами та реалізувати низку прав лише в громаді, де ви зареєстровані

Якщо ви живете в одному місці, а зареєстровані в іншому, **ВИ НЕ ЗМОЖЕТЕ:**

**ОФОРМИТИ ID-КАРТКУ
ТА ОТРИМАТИ ІНШІ ПАСПОРТНІ
ПОСЛУГИ**

Якщо закордонний паспорт можна оформити будь-де, то внутрішній паспорт громадянина України нового зразка — так звану ID-картку — лише за місцем реєстрації. Якщо у вас не ID-картка, а паспорт у формі книжечки, то досягнувши 25- або 45-річчя, доведеться до нього вклеювати нову фотографію. Теж «за пропискою».

**ЗАРЕЄСТРУВАТИ МІСЦЕ
ПРОЖИВАННЯ СВОЄЇ ДИТИНИ**

Батьки зобов'язані зареєструвати місце проживання новонародженої дитини протягом трьох місяців із дня отримання свідоцтва

про народження. В цьому випадку процедура максимально спрощена, а за бажанням батьків документи для прописки можуть бути подані через РАЦС. Але місце проживання дитини до 14 років можна зареєструвати виключно за адресою одного з батьків.

**ОТРИМАТИ
ПІЛЬГИ**

Більшість видів соцдопомоги, виплати державних соціальних гарантій, призначення пільг здійснюються за місцем проживання заявника. Майже в усіх випадках місце проживання повинно бути підтверджено реєстрацією. Будь-які пільги для людей з інвалідністю, для учасників бойових дій та членів їхніх сімей надають «за пропискою».

Місцеві пільги стосуються виключно мешканців громад — тобто осіб, які в громаді зареєстровані. Однак є винятки з цих правил. Субсидію на оплату житлово-комунальних послуг можуть призначити не тільки з урахуванням «прописаних» у житлі людей, але й фактичних незареєстрованих мешканців.

**ПРОГОЛОСУВАТИ НА МІСЦЕВИХ
ВИБОРАХ**

Конституція України гарантує кожному громадянину право брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах, вільно обирати й бути обраними до органів влади та органів місцевого самоврядування.

Але, відповідно до Закону України «Про місцеві вибори», брати участь у виборах міського чи сільського голови, депутатів місцевих рад можуть лише мешканці місцевої громади із зареєстрованим місцем проживання в ній.

Сплачувати податки і подавати звітність, якщо ви приватний підприємець

Згідно із законодавством, реєстрація фізичної особи-підприємця відбувається за зареєстрованим місцем проживання особи. А єдиний податок, який зазвичай сплачують фізичні особи-підприємці, надходить до місцевого бюджету громади, у якій вони зареєстровані.

Судитися, тобто бути учасником судового процесу

Незалежно від вашого статусу (позивач, відповідач, свідок), судову повістку вам надсилатимуть за зареєстрованою адресою місця проживання. В разі позову суд надсилатиме вам повістки на адресу реєстрації. Якщо місце проживання чи місце роботи невідомі, то таких осіб можуть викликати до суду через оголошення на офіційному веб-сайті судової влади України — <https://court.gov.ua/>.

Якщо ви проживаєте не за місцем реєстрації, можете й не дізнатися, що триває судовий розгляд справи, у якій ви фігуруєте.

БЕЗПЕРЕШКОДНО ВІДДАТИ ДИТИНУ ДО ШКОЛИ

У травні 2018 року Міністерство освіти та науки України впровадило принцип «у перший клас за пропискою». Відповідно до нових правил зарахування, держава гарантує місце в початковій школі, яка найбільш наближена до місця проживання родини. Практика показує: найпростішим способом підтвердження реєстрації дитини для директорів шкіл стала саме «прописка» батьків.

Система реєстрації місця проживання повинна бути змінена. Наразі Міністерство внутрішніх справ України працює над розробкою нової моделі реєстрації, яка дозволить кожному громадянину реалізувати свої права та отримувати будь-які послуги саме там, де він живе. Це дозволить кожній людині стати повноправним членом місцевої громади, впливати на рішення щодо свого життя, а також забезпечить зручне користування всіма гарантованими державою послугами

Правила реєстрації місця проживання дітей

РЕЄСТРАЦІЯ МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ НОВОНАРОДЖЕНОЇ ДИТИНИ

Батьки або законні представники зобов'язані зареєструвати місце проживання новонародженої дитини протягом трьох місяців з моменту реєстрації її народження. Ця процедура максимально спрощена. За бажанням одного з батьків, документи можуть бути подані через РАЦС під час реєстрації народження (оформлення свідоцтва).

Також є можливість зареєструвати місце проживання через органи соціального захисту одночасно з подачею заяви на державну допомогу.

РЕЄСТРАЦІЯ МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ ДИТИНИ ДО 10 РОКІВ

Місцем проживання дитини до 10 років є місце проживання її батьків (усиновлювачів) або одного з них, опікуна або місце знаходження навчального закладу чи закладу охорони здоров'я, в якому вона проживає. Дитина може бути зареєстрована лише з батьками, або з одним

із них. Якщо батьки зареєстровані за різними адресами, необхідно отримати згоду другого з батьків. Дозвіл тата (мама) на реєстрацію дитини до другого з батьків не потрібен, якщо місце проживання дитини визначено рішенням суду або висновком органу опіки.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Неповнолітні діти реєструються разом з батьками чи одним із них, незалежно від того, чи мають вони право власності на житло. Згода власників житла не потрібна.

РЕЄСТРАЦІЯ МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ ДИТИНИ ВІД 10 ДО 14 РОКІВ

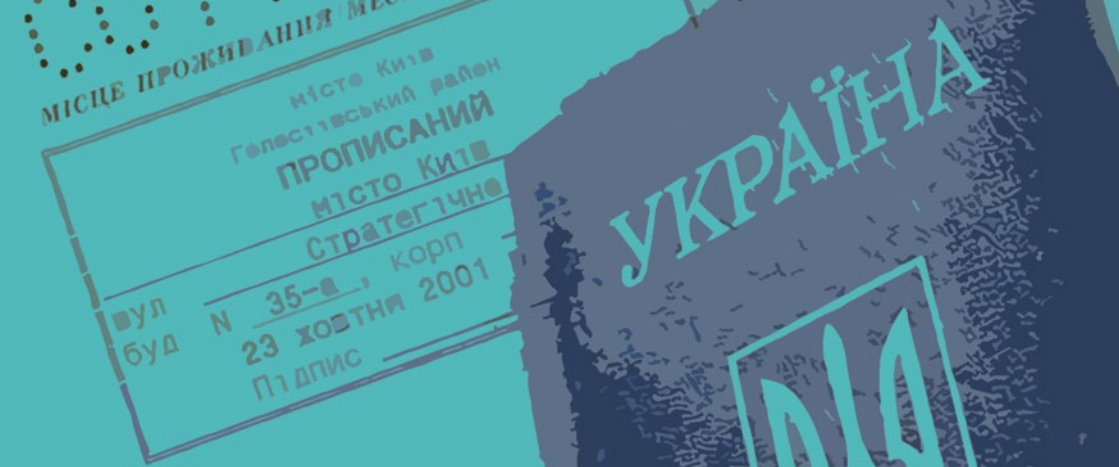
Місцем проживання дитини від 10 до 14 років є місце проживання її батьків (усиновлювачів) або одного з них, з ким дитина проживає, якщо інше місце проживання не визначено за згодою між дитиною та батьками. Дитина після 10 років може бути зареєстрована окремо від батьків, якщо обоє з них дали письмову згоду.

УВАГА! Якщо між батьками виникає спір щодо місця реєстрації дитини, тоді його визначає орган опіки та піклування або суд.

Перелік документів для реєстрації дитини:

- заява на оформлення дитини реєстрації;
- оригінал і копія свідоцтва про народження;
- квитанція про сплату адміністративного збору (у 2019 році – 35 грн 47 коп);

З 2016 року повноваження з реєстрації та зняття з реєстрації місця проживання перейшли до органів місцевого самоврядування і Центрів надання адміністративних послуг (ЦНАП)

- оригінал і копія паспорта того з батьків, до якого реєструється дитина.

РЕЄСТРАЦІЯ МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ ДИТИНИ ПІСЛЯ 14 РОКІВ

Дитина після 14 років вільно обирає собі місце проживання, за винятком обмежень, встановлених законом. Дитина самостійно визначає своє місце проживання, якщо батьки проживають окремо. Вона повинна особисто з'явитися до органу реєстрації або ЦНАПу.

Перелік документів для реєстрації дитини після 14 років:

- заява про реєстрацію місця проживання
- квитанція про сплату адміністративного збору (у 2019 році – 35 грн 47 коп)
- документ, до якого вносяться відомості про місце проживання. Місце проживання дітей, які є іноземцями чи особами без громадянства, вноситься до посвідки на проживання їхніх батьків та копії свідоцтва про народження.
- документи, що підтверджують право особи на проживання в квартирі, будинку. Це можуть бути документи на право власності, рішення суду про надання права користування житлом, договір оренди або інші документи. Якщо таких документів немає, реєстрація можлива лише за згодою власників житла.

УВАГА! Закон забороняє вимагати для реєстрації місця проживання інші документи.

Кожен громадянин України, а також іноземець чи особа без громадянства, які проживають в Україні, зобов'язані зареєструвати своє місце проживання

ОСОБЛИВОСТІ ЗНЯТТЯ З МІСЦЯ РЕЄСТРАЦІЇ ДІТЕЙ

- Якщо батьки зареєстровані за різними адресами, зняти з реєстрації дитину до 14 років разом з одним із батьків можна за письмовою згодою другого у присутності особи, яка приймає заяву (тобто необхідний візит обох батьків до органу реєстрації), або на підставі засвідченої письмової згоди другого з батьків (крім випадків, коли місце проживання дитини визначено рішенням суду або рішенням органу опіки та піклування)
- Зняти з реєстрації місця проживання дитину за заявою законного представника можна за згодою інших законних представників
- Зняти з реєстрації місця проживання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб, стосовно яких встановлено опіку чи піклування, можна за погодженням з органами опіки і піклування

Реєстрація та зняття з місця реєстрації громадян: поради та роз'яснення

Реєструють та знімають з реєстрації місця проживання виконавчі органи сільської, селищної або міської ради, сільські голови або Центри надання адміністративних послуг

РЕЄСТРАЦІЯ МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ

Є випадки, коли особисто подавати документи необов'язково.

Якщо людина не може самостійно звернутися до органу реєстрації — це може зробити її законний представник (батьки дитини, опікуни чи піклувальники) або представник на підставі нотаріальної (або привієвняної до неї) довіреності.

Крім того, громадянин може доручити подати документи співробітнику ЖЕКу, ОСББ за місцем свого проживання — посадовій особі з управління багатоквартирного будинку чи гуртожитку, об'єднання співвласників багатоквартирного будинку, житлово-будівельного кооперативу, управителя багатоквартирного будинку тощо.

Документи для реєстрації місця проживання новонародженої дитини можуть бути подані під час реєстрації факту народження через РАЦС, або під час подання

заяви про призначення допомоги через органи соціального захисту.

ЗНЯТТЯ З РЕЄСТРАЦІЇ

Зареєструвати місце проживання за заявою особи можна з одночасним зняттям з реєстрації попереднього місця проживання. Іншими словами, для «прописки» за новою адресою не потрібно попередньо окремо подавати документи про «виписку» зі старої адреси.

У ЯКИЙ СТРОК ПІСЛЯ ЗНЯТТЯ З РЕЄСТРАЦІЇ («ВИПИСКИ») НЕОБХІДНО ЗАРЕЄСТРУВАТИ НОВЕ МІСЦЕ ПРОЖИВАННЯ («ПРОПИСАТИСЯ»)?

Особа зобов'язана зареєструвати своє місце проживання протягом 30 календарних днів після зняття з реєстрації попереднього місця проживання. Про цей строк можна не хвилюватись, якщо зареєструватися за новим місцем проживання одночасно зі зняттям з реєстрації за старою адресою.

Батьки мають зареєструвати новонароджену дитину протягом 3 місяців з дня державної реєстрації її народження.

Пам'ятайте! За проживання без реєстрації передбачена відповідальність. Якщо таке правопорушення скоєне вперше, то воно тягне за собою лише попередження, якщо ж повторно протягом року — штраф від 1 до 3 неоподатковуваних мінімумів (від 17 до 51 грн.).

Перелік документів для реєстрації місця проживання

Для реєстрації місця проживання необхідно подати:

1. *письмову заяву;*
2. *документ, до якого вносяться відомості про місце проживання;*

Це може бути паспорт; тимчасове посвідчення громадянина України; посвідка на проживання; посвідчення біженця тощо. Для реєстрації дитини до 16 років подається свідоцтво про народження.

3. *квитанцію про сплату адміністративного збору;*

Станом на 2019 р. збір складає 35,47 грн. (якщо звернутися у передбачений законом 30-денний строк) або 81,6 грн. (якщо звернутися пізніше).

4. *документи, що підтверджують право особи на проживання у житлі;*

Найбільш поширеними документами є свідоцтво про право власності; ордер; договір найму (піднайму, оренди); рішення суду про надання особі права на вселення, права користування житлом або права власності на нього, права на реєстрацію місця проживання.

Без цих документів зареєструватися можна за згодою всіх власників житла. Доку-

менти і згода не потрібні при реєстрації дитини за адресою реєстрації її батьків.

Лише для громадян, які перебувають або мають перебувати на військовому обліку:

5. *військовий квиток або посвідчення про приписку;*

Лише у разі реєстрації місця проживання одночасно зі зняттям з реєстрації попереднього місця проживання:

6. *заяву про зняття з реєстрації попереднього місця проживання особи;*

Лише у разі подання заяви не особисто, а представником:

7. *документ, що підтверджує повноваження особи як представника та документ, що посвідчує його особу.*

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Найчастіше таким документом є нотаріальна (або прирівняна до неї) довіреність. Однак ця вимога не поширюється на випадки, коли документи про реєстрацію подаються батьками або усиновлювачами малолітньої дитини.

Реєстрація місця проживання особи за заявою законного представника здійснюється за згодою інших законних представників.

Закон забороняє вимагати для реєстрації місця проживання подання інших документів.

ПЕРЕЛІК ДОКУМЕНТІВ ДЛЯ ЗНЯТТЯ З РЕЄСТРАЦІЇ МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ

Коли зняття з реєстрації відбувається окремим (тобто не одночасно з «пропискою»), подаються:

1. документ, який є підставою для зняття з реєстрації;

Найчастіше таким документом є заява. Це може також бути свідоцтво про смерть; судові рішення про позбавлення права власності на житло або права користування ним, про виселення, про визнання особи безвісно відсутньою або оголошення її померлою; інші документи, які свідчать про припинення підстав на право користування житлом (наприклад, закінчення строку дії договору оренди, строку навчання в навчальному закладі (для гуртожитків на час навчання), відчуження житла).

2. документ, до якого вносяться відомості про зняття з реєстрації місця проживання;

Найчастіше це паспорт. Такими документами можуть бути тимчасове посвідчення громадянина України; посвідка на проживання; посвідчення біженця, посвідчення особи, яка потребує додаткового захисту, посвідчення особи, якій надано тимчасовий захист. Для реєстрації дитини до 16 років подається свідоцтво про народження.

3. квитанція про сплату адміністративного збору;

Лише для громадян, які перебувають або мають перебувати на військовому обліку:

4. військовий квиток або посвідчення про приписку;

Лише у разі подання заяви не особисто, а представником:

5. документ, що підтверджує повноваження особи як представника та документ, що посвідчує його особу;

Найчастіше таким документом є нотаріальна (або прирівняна до неї) довіреність. Вимога не поширюється на випадки, коли документи про реєстрацію подаються батьками або усиновлювачами малолітньої дитини.

ВАЖЛИВО! Зареєструвати місце проживання можна за однією адресою. Якщо людина проживає у кількох місцях, вона «прописується» за власним вибором в одному місці. Саме за цією зареєстрованою адресою проживання і буде вестися офіційне листування та вручення офіційної кореспонденції особі.

ВАРТІСТЬ ПОСЛУГ З РЕЄСТРАЦІЇ МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ ТА ЗНЯТТЯ З РЕЄСТРАЦІЇ

За реєстрацію та зняття з реєстрації сплачується адміністративний збір:

- 0,0085 розміру мінімальної заробітної плати (станом на 2019 р. мінімальна заробітна плата складає 4173 грн.), якщо звернутися у передбачений законом 30-денний строк (тобто без прострочення);
- 0,0255 розміру мінімальної заробітної плати, якщо звернутися з пропуском передбаченого законом 30-денного строку.

Якщо реєстрація місця проживання здійснюється одночасно із зняттям з реєстрації попереднього місця проживання — адміністративний збір сплачується лише за одну адміністративну послугу.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Процедура «прописки» чи «виписки» здійснюється в день подання документів.

Розділи «Правила реєстрації місця проживання дітей», «Реєстрація та зняття з місця реєстрації громадян: поради та роз'яснення» упорядковані **Ольгою Настіною** (Мережа правового розвитку).

Мережа правового розвитку: ldn.org.ua, office@ldn.org.ua

Це видання створене та надруковане за підтримки Міжнародного фонду «Відродження». Виражені у виданні думки належать авторам і не обов'язково відображають погляди МФ «Відродження»

Концепція буклету, редактура та дизайн напрацьовані Центром прав людини ZMINA – **Людмилою Янкіною, Маргаритою Тарасовою та Ігорем Коноваловим**, за підтримки Європейського Союзу в рамках проекту «Свобода пересування для кожного: Реформа системи реєстрації місця проживання в Україні»

Цей буклет носить рекомендаційний характер. Вирішення окремих індивідуальних ситуацій потребує консультацій зі спеціалістом.

Інформація є актуальною на момент створення та друку буклету – липень 2019

ZMINA

ГРОМАДСЬКА СІМКА
**МЕРЕЖА
ПРАВОВОГО
РОЗВИТКУ**

**ПРЯМУЄМО
РАЗОМ**

**МІЖНАРОДНИЙ
ФОНД
ВІДРОДЖЕННЯ**